

מחברת שבועות - ב

מסכת שבועות פרק ב

(יד,א) משנה: ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע: נטמא וידע, ונעלמה ממנו הטומאה וזכור את הקדש; נעלם ממנו הקדש וזכור את הטומאה; נעלמו ממנו זה וזה - ואכל את הקדש ולא ידע, ומשאכל ידע - הרי זה בעולה ויורד. נטמא וידע, ונעלמה ממנו טומאה וזכור את המקדש; נעלם ממנו מקדש וזכור את הטומאה; נעלם ממנו זה וזה, ונכנס למקדש ולא ידע, ומשיצא ידע - הרי זה בעולה ויורד

אחד הנכנס לעזרה, ואחד הנכנס לתוספת העזרה - שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך, ונביא, ואורים ותומים, וסנהדרין של שבעים ואחד, ובשתי תודות, ובשיר. ובית דין מהלכין, ושתי תודות אחריהן, וכל ישראל אחריהם. **(יד,ב)** הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת. וכל שלא נעשית בכל אלו, הנכנס לשם אין חייב עליה

נטמא בעזרה, ונעלמה ממנו טומאה וזכור את המקדש; נעלם הימנו מקדש וזכור הטומאה; נעלם ממנו זה וזה - והשתחוה, או ששהה בכדי השתחואה, או בא לו בארוכה - חייב; בקצרה - פטור. זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה. ואיזו היא מצות עשה שבנדה שחייבין עליה? היה משמש עם הטהורה, ואמרה לו: "נטמאתי!", ופירש מיד - חייב, מפני שיציאתו הנאה לו כביאתו

רבי אליעזר אומר: "השרץ ... ונעלם ממנו" - על העלם שרץ חייב, ואינו חייב על העלם מקדש. **רבי עקיבא** אומר: "ונעלם ממנו והוא טמא" - על העלם טומאה חייב, ואינו חייב על העלם מקדש. **ר' ישמעאל** אומר: "ונעלם" "ונעלם" שתי פעמים - לחייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש

גמרא: אמר **רב פפא לאביי:** ׀"שתים שהן ארבע"?! - שתים שהן שש הויין! - ידיעות הטומאה תחלה וסוף, ידיעות הקודש תחלה

מחברת שבועות - ב

וסוף, ידיעות מקדש תחלה וסוף! אולטעמיד, תמני הויין! דהא איכא טומאה דקודש וטומאה דמקדש תחלה וסוף! {הא לא קשיא! שם טומאה אחת היא! ~מכל מקום, שית הויין! אמר **רב פפא**: לעולם תמני הויין - ארבעי קמייתא, דלא מייתן ליה לידי קרבן, לא קא חשיב - ארבעה בתרייתא, דמייתן ליה לידי קרבן, קא חשיב!

ואיכא דאמרי: אמר **רב פפא**: לעולם תמני הויין, וארבעי קמייתא, דליתנהו בכל התורה כולה, קא חשיב - ארבעי בתרייתא, דאיתנהו בכל התורה כולה, לא קא חשיב

גבעי **רב פפא**: נעלמו ממנו הלכות טומאה, מהו? *גהיכי דמי? *אילימא דלא ידע אי שרץ טמא אי צפרדע טמא - זיל קרי בי רב הוא! *לעולם דידע בטומאת שרץ, וכגון דנגע בכעדשה, ולא ידע כעדשה אי מטמא אי לא מטמא - מאי? כיון דידע דמטמא שרץ בעולם, ידיעה היא? או דלמא כיון דכעדשה לא ידע אי מטמא אי לא מטמא, העלמה היא? - תיקו!

גבעי **רבי ירמיה**: בן בבל שעלה לארץ ישראל, ונעלם ממנו מקום מקדש, מהו? *גאליבא דמאן? *אי אליבא דרבי עקיבא, דבעי ידיעה בתחלה - הא לא מחייב על העלם מקדש! *אי אליבא דרבי ישמעאל, דמחייב על העלם מקדש - הא לא בעי ידיעה בתחלה! *לא! צריכא אליבא דרבי, דבעי ידיעה בתחלה, ומחייב על העלם מקדש! ואמר: ידיעת בית רבו שמה ידיעה - מאי? כיון דידע דאיכא מקדש בעולם, ידיעה היא? או דלמא כיון דמקומו לא ידע ליה, העלמה היא? - תיקו!

אחד הנכנס לעזרה, ואחד הנכנס לתוספת העזרה - שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך, ונביא, ואורים ותומים, וסנהדרין של שבעים ואחד -- גמנא הני מילי? אמר **רב שימי בר**

מחברת שבועות - ב

חייא: דאמר קרא: (שמות כה) "ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו (טו,א) וכן תעשו" - לדורות!
{מתלב רבא: כל הכלים שעשה משה, משיחתן מקדשתן - מכאן ואילך, עבודתן מחנכתן ~ ואמאי?! ונימא: "וכן תעשו" - לדורות! אשאני התם, דאמר קרא: (במדבר ז) "וימשחם ויקדש אותם" - אותם במשיחה, ולא לדורות במשיחה! {אימא: אותם במשיחה - לדורות, או במשיחה או בעבודה?! אומר רב פפא: אמר קרא: (במדבר ד) "אשר ישרתו בס בקדש" - תלאן הכתוב בשירות! { השתא דכתב רחמנא "אשר ישרתו", "אותם" למה לי?! אי לא כתב רחמנא "אותם", הוה אמינא: הני הוא דבמשיחה - לדורות, במשיחה ובעבודה! דהא כתב "וכן תעשו"! - מיעט רחמנא "אותם" - אותם במשיחה, ולא לדורות במשיחה!

ובשתי תודות -- תנא: שתי תודות שאמרו, בלחמן ולא בבשרן גמנהני מילי? אומר רב חסדא: דאמר קרא: (נחמיה יב) "ואעמידה שתי תודות גדולות ותהלוכות לימין מעל לחומה" - מאי "גדולות"? ^ אילימא ממין גדול ממש - נימא "פרים"! ^ אלא גדולות במינן - מי איכא חשיבותא קמי שמיא?! והתניא: נאמר בעולת בהמה: (ויקרא א) "אשה ריח ניחח", בעולת העוף: "אשה ריח ניחח", במנחה: "אשה ריח ניחח" - מלמד שאחד המרבה ואחד הממעט, ובלבד שיכוין את לבו לאביו שבשמים! אלא גדולה שבתודה! ומאי ניהו? חמץ! דתנן: התודה היתה באה מן חמש סאין ירושלמיות, שהן שש מדבריות, שהן שתי איפות. והאיפה שלש סאין. עשרים עשרון, עשרה לחמץ, ועשרה למצה. ובמצה שלשה מינין: חלות, רקיקין, ורבוכה

אמר רמי בר חמא: אין העזרה מתקדשת אלא בשירי מנחה. מאי טעמא? כירושלים - מה ירושלים, דבר הנאכל בה מקדשה - אף

מחברת שבועות - ב

עזרה, דבר הנאכל בה מקדשה {אטו לחמי תודה, בעזרה מי לא מתאכלי?! אלא כירושלים - מה ירושלים, דבר הנאכל בה ויוצא ממנה נפסל - אף עזרה, דבר הנאכל בה והיוצא ממנה נפסל!

^ אי: מה להלן, חמץ - אף כאן, חמץ - ותסברא: מנחת חמץ, מי איכא?! (טו,ב) ^ וכי תימא: דמחמיץ להו לשירים ומקדש בהו - והכתיב: (ויקרא ו) "לא תאפה חמץ חלקם", ואמר **ריש לקיש**: אפילו חלקם לא תאפה חמץ! {אלמה לא?! אפשר דמקדש בשתי הלחם בעצרת! כמשום דלא אפשר! - היכי ניעביד?! ^ נבנייה מאתמול, וניקדשיה מאתמול?! - שתי הלחם בשחיטת כבשים הוא דקדשי! ^ נבנייה מאתמול, וניקדשיה האידנא?! - בעינן קידוש בשעת הבנין! ^ נבנייה ביום טוב, ונקדשיה ביום טוב?! - אין בנין מקדש דוחה יום טוב! ^ נשבקה לבתר הכי, ונבנייה וניקדשיה?! - איפסילא ליה בלינה! ^ נבנייה ממעלי יומא, ונשייר ביה פורתא, דעד דקדיש יומא, לאלתר נגמריה וניקדשיה?! - אין בנין בית המקדש בלילה! דאמר **אביי**: מנין שאין בנין בית המקדש בלילה? שנאמר: (במדבר ט) "וביום הקים את המשכן" - ביום מקימו - בלילה אין מקימו! - הלכך לא אפשר!

ובשיר -- תנו רבנן: שיר של תודה, בכנורות ובנבלים ובצלצלים, על כל פינה ופינה ועל כל אבן גדולה שבירושלים. ואומר: (תהילים ל) "ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחת איבי לי". ושיר של פגעים (תהילים צא). ויש אומרי: שיר של נגעים. מאן דאמר "דנגעים", דכתיב: "ונגע לא יקרב באהלך", ומאן דאמר "פגעים", דכתיב: "יפול מצדך אלף", ואומר: "יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן" עד "כי אתה ה' מחסי עליון שמת מעונך", וחוזר ואומר: (תהילים ג) "מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו ה' מה רבו צרי" עד "לה" הישועה על עמך ברכתך סלה"

מחברת שבועות - ב

רבי יהושע בן לוי אמר להו להני קראי, וגאני {היכי עביד הכי?!
והאמר ר' **יהושע בן לוי**: אסור להתרפאות בדברי תורה! כלהגן
שאני! {ואלא כי אמר אסור, דאיכא מכה?! אי דאיכא מכה, אסור
ותו לא?! והתנן: הלוחש על המכה, אין לו חלק לעולם הבא! אהא
איתמר עלה: אמר ר' **יוחנן**: ברוקק שנו! לפי שאין מזכירין שם
שמים על הרקיקה!

ובית דין מהלכין, ושתי תודות אחריהן, וכל ישראל אחריהם.
הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת -- {למימרא דבית דין קמי
תודה אזלי?! והכתיב: (נחמיה יב) "וילך אחריהם הושעיה וחצי
שרי יהודה!" אהכי קאמר: בית דין מהלכין, ושתי תודות מהלכות,
ובית דין אחריהם

כיצד מהלכות? **ארבי חייא ורבי שמעון ברבי**, חד אמר: זו כנגד
זו, וחד אמר: זו אחר זו - מאן דאמר זו כנגד זו, הפנימית - הך
דמקרבא לחומה; מאן דאמר זו אחר זו, הפנימית - הך דמקרבא
לבית דין

תנן: הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת {בשלמא למאן דאמר זו
אחר זו - אמטו להכי פנימית נאכלת, משום דאתיא חיצונה קמה
וקדשה לה - אלא למאן דאמר זו כנגד זו, תרוייהו בהדי הדדי
קא מיקדשי! אוליטעמיד, למאן דאמר זו אחר זו, חדא מי
מיקדשא?! הא "כל שלא נעשית בכל אלו" תנן! - ואפילו למאן
דאמר באחת מכל אלו, הני תרוייהו חדא מצוה היא! ~אלא אמר
ר' **יוחנן** (טז,א) על פי נביא נאכלת, ועל פי נביא נשרפת!

וכל שלא נעשית בכל אלו, הנכנס לשם אין חייב עליה -- איתמר:
רב הונא אמר: "בכל אלו" תנן. **רב נחמן** אמר: "באחת מכל אלו"
תנן - **רב הונא** אמר: "בכל אלו" תנן - קסבר: קדושה ראשונה
קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא. ועזרא, זכר בעלמא הוא

מחברת שבועות - ב

דעבד; **רב נחמן** אמר: "באחת מכל אלו" תנן - קסבר: קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא, ועזרא קדושי קדיש, אף על גב דלא הוו אורים ותומים

{איתיביה **רבא לרב נחמן**: "כל שלא נעשית בכל אלו" אתני:
"באחת מכל אלו"

{תא שמע: **אבא שאול** אומר: שני ביצעין היו בהר המשחה, תחתונה ועליונה - תחתונה נתקדשה בכל אלו - עליונה לא נתקדשה בכל אלו אלא בעולי גולה, שלא במלך ושלא באורים ותומים. תחתונה, שהיתה קדושתה גמורה, עמי הארץ נכנסין לשם ואוכלין שם קדשים קלים, אבל לא מעשר שני. וחברים אוכלין שם קדשים קלים ומעשר שני. עליונה, שלא היתה קדושתה גמורה, עמי הארץ היו נכנסין שם ואוכלין שם קדשים קלים, אבל לא מעשר שני, וחברים אין אוכלין שם לא קדשים קלים ולא מעשר שני גומפני מה לא קידשוה? שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך, ונביא, ואורים ותומים, ובסנהדרין של שבעים ואחד, ובשתי תודות, ובשיר גולמה קידשוה? - ולמה קידשוה?! הא אמרת: לא קידשוה! - אלא למה הכניסוה! - מפני שתורפה של ירושלים היתה, ונוחה היא ליכבש משם!

אתנאי היא, דתניא: אמר **ר' אליעזר**: שמעתי כשהיו בונין בהיכל, עשו קלעים להיכל וקלעים לעזרות, אלא שבהיכל בונין מבחוץ, ובעזרות בונין מבפנים. אמר **רבי יהושע**: שמעתי שמקריבין אף על פי שאין בית; אוכלין קדשי קדשים אף על פי שאין קלעים; קדשים קלים ומעשר שני אף על פי שאין חומה - מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא! ~ לאו מכלל דר' אליעזר סבר: לא קידשה לעתיד לבא!?

{אמר ליה **רבינא לרב אשי**: ממאי?! דלמא דכולי עלמא קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא, ומר, מאי דשמיע

מחברת שבועות - ב

ליה קאמר, ומר, מאי דשמיע ליה קאמר! ~ וכי תימא: קלעים, לר' אליעזר, למה לי? לצניעותא בעלמא!

|<אלא הני תנאי, דתניא: אמר ר' ישמעאל ברבי יוסי: למה מנו חכמים את אלו? שכשעלו בני הגולה, מצאו אלו וקידשו! - אבל ראשונות, בטלו משבטלה הארץ - אלמא קסבר: קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא!

{ורמינהי: אמר ר' ישמעאל בר' יוסי: וכי אלו בלבד היו?! והלא כבר נאמר: (דברים ג) "ששים עיר כל חבל ארגוב ממלכת עוג בבשן כל אלה ערים בצורות חומה גבוהה!" - אלא למה מנו חכמים את אלו? שכשעלו בני הגולה, מצאו אלו וקידשו - וקידשו השתא?! הא אמרינן לקמן דלא צריכא לקדושי! אלא מצאו אלו ומנאו! ולא אלו בלבד, אלא כל שתעלה בידך מסורת מאבותיך שמוקפת חומה מימות יהושע בן נון, כל מצות אלו נוהגות בה, מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא! ~ קשיא דר' ישמעאל בר יוסי אדרבי ישמעאל בר יוסי! <איבעית אימא: תרי תנאי אליבא דר' ישמעאל בר יוסי <<איבעית אימא: חדא מינייהו ר' אלעזר בר יוסי אמרה! דתניא: ר' אלעזר בר יוסי אומר: (ויקרא כה) "אשר לוא חומה" - אף על פי שאין לו עכשיו, והיה לו קודם לכן!

(טז,ב) נטמא בעזרה, ונעלמה ממנו טומאה וזכור את המקדש; נעלם הימנו מקדש וזכור הטומאה; נעלם ממנו זה וזה -- וטומאה בעזרה מנלן? אמר ר' אלעזר: כתוב אחד אומר: (במדבר יט) "את משכן ה' טמא", וכתוב אחד אומר: (במדבר יט) "כי את מקדש ה' טמא" - אם אינו ענין לטומאה שבחוץ תנהו ענין לטומאה שבפנים¹

מחברת שבועות - ב

{וקראי מיתרי?! הא מיצרך צריכי! דתניא: ר' אלעזר אומר: אם נאמר "משכן", למה נאמר "מקדש"?! ואם נאמר "מקדש", למה נאמר "משכן"?! - אילו נאמר "משכן" ולא נאמר "מקדש", הייתי אומר: על משכן יהא חייב, שהרי משוח בשמן המשחה, ועל מקדש לא יהא חייב! ואם נאמר "מקדש" ולא נאמר "משכן", הייתי אומר: על מקדש יהא חייב, שהרי קדושתו קדושת עולם, ועל משכן לא יהא חייב! - לכך נאמר "משכן", לכך נאמר "מקדש" ארבי אלעזר, הכי קא קשיא ליה: ומכדי משכן איקרי "מקדש", ומקדש איקרי "משכן", נכתוב או אידי ואידי "מקדש", או אידי ואידי "משכן"! - "משכן" ו"מקדש" למה לי?! - שמע מינה תרתי!²

{בשלמא מקדש איקרי "משכן", דכתיב: (ויקרא כו) "ונתתי משכני בתוכם" - אלא משכן דאיקרי "מקדש" מנלן? ^ אילימא מדכתיב: (במדבר י) "ונסעו הקהתים נושאי המקדש" - ההוא בארון כתיב! אלא מהכא: (שמות כה) "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", וכתיב: "ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן" והשתחוה, או ששהה כדי השתחוה³ -- אמר **רבא**: לא שנו אלא שהשתחוה כלפי פנים - אבל השתחוה כלפי חוץ, שהה - אין, לא שהה - לא

איכא דמתני לה אסיפא: או ששהה בכדי השתחוה -- מכלל דהשתחוה גופה בעיא שהייה! - אמר **רבא**: לא שנו אלא שהשתחוה כלפי חוץ, אבל כלפי פנים, אף על גב דלא שהה! - והכי קאמר: השתחוה כלפי פנים, או ששהה כדי השתחוה בהך השתחוה דכלפי חוץ, חייב!

2 ב"ח: ספרים אחרים גורסים כאן: תרי קראי למה לי?! אם אינו ענין לטומאה שבחוץ, תניהו ענין לטומאה שבפנים!

3 נל"ד גרסת הפסקה: "והשתחוה", ולא גורסים: "או ששהה כדי השתחוה"

מחברת שבועות - ב

גְּהִיכִי דְמִי הַשְּׁתַחֲוָאָה דְאִית בֵּה שְׁהִיָּה, וְהִיכִי דְמִי הַשְּׁתַחֲוָאָה דְלִית בֵּה שְׁהִיָּה? <דְלִית בֵּה שְׁהִיָּה, זֹ כְרִיעָה בְעַלְמָא הִיא; דְאִית בֵּה שְׁהִיָּה, פִּישׁוּט יָדִים וְרַגְלִים!

גְּזַכְמָה שִׁיעוּר שְׁהִיָּה? פְּלִיגִי בֵּה ר' יִצְחָק בְּר נַחְמָנִי וְחַד דְעִימָה - וּמְנֹ? רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי! וְאִמְרִי לֵה: ר' שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי וְחַד דְעִימָה - וּמְנֹ? ר' יִצְחָק בְּר נַחְמָנִי! וְאִמְרִי לֵה: ר' שְׁמַעוֹן בְּר נַחְמָנִי! - חַד אִמְר: כְּמִימְרִיה דְהָאִי פְסוּקָא, וְחַד אִמְר: כְּמִ"וִיכְרַעו" לְסִיפָא: (דְבָרֵי הַיָּמִים ב ז) "וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רֹאִים בְּרַדְתָּ הָאִשׁ וְכַבּוּד ה' עַל הַבַּיִת וַיִּכְרַעוּ אַפַּיִם אֶרְצָה עַל הַרְצָפָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְהוֹדוּת לֵה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ"

תְּנֹ רַבְנָן: "קִידָה" - עַל אַפַּיִם - וְכֵן הוּא אֹמֵר: (מְלָכִים א א) "וְתִקַּד בַּת שֶׁבַע אַפַּיִם אֶרֶץ"; "כְּרִיעָה" - עַל בְּרָכִים - וְכֵן הוּא אֹמֵר: (מְלָכִים א ח) "מְכָרוּעַ עַל בְּרַכְיוֹ"; "הַשְּׁתַחֲוָאָה" - זֹ פִישׁוּט יָדִים וְרַגְלִים - וְכֵן אֹמֵר: (בְּרַאשִׁית לז) "הַבּוֹא נְבוֹא אֲנִי וְאִמְךָ וְאַחִיךָ לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אֶרְצָה"

גְּבַעֵי רַבָּא: צְרִיךְ שְׁהִיָּה לְמַלְקוֹת אוֹ אִין צְרִיךְ שְׁהִיָּה לְמַלְקוֹת? - לְקַרְבָּן גְּמִירֵי שְׁהִיָּה - לְמַלְקוֹת לֹא גְמִירֵי שְׁהִיָּה? (יז, א) אוֹ דְלִמָּא בְּפָנִים גְּמִירֵי שְׁהִיָּה, לֹא שְׁנָא לְקַרְבָּן, וְלֹא שְׁנָא לְמַלְקוֹת? - תִּיקוּ! גְּבַעֵי רַבָּא: תְּלָה עֲצָמוּ בְּאוֹר עֲזָרָה, מַהוּ? כִּי גְמִירֵי שְׁהִיָּה, שְׁהִיָּה דְבַת הַשְּׁתַחֲוָאָה - דְּלֹא בַת הַשְּׁתַחֲוָאָה לֹא גְמִירֵי? אוֹ דְלִמָּא בְּפָנִים שְׁהִיָּה גְמִירֵי, לֹא שְׁנָא דְבַת הַשְּׁתַחֲוָאָה, וְלֹא שְׁנָא דְלֹא בַת הַשְּׁתַחֲוָאָה? - תִּיקוּ!

גְּבַעֵי רַב אֲשִׁי: טִימָא עֲצָמוּ בְּמִזִּיד, מַהוּ? בְּאוֹנֵס גְמִירֵי שְׁהִיָּה - בְּמִזִּיד לֹא גְמִירֵי שְׁהִיָּה? אוֹ דְלִמָּא בְּפָנִים גְמִירֵי שְׁהִיָּה - לֹא שְׁנָא בְּאוֹנֵס, וְלֹא שְׁנָא בְּמִזִּיד? - תִּיקוּ!

גְּבַעֵי רַב אֲשִׁי: נִזִּיר בְּקַבֵּר, בְּעִי שְׁהִיָּה לְמַלְקוֹת אוֹ אִינוּ צְרִיךְ? בְּפָנִים גְמִירֵי שְׁהִיָּה - בְּחוּץ לֹא גְמִירֵי שְׁהִיָּה? אוֹ דְלִמָּא בְּאוֹנֵס גְמִירֵי שְׁהִיָּה - לֹא שְׁנָא בְּפָנִים, וְלֹא שְׁנָא בְּחוּץ? - תִּיקוּ!

מחברת שבועות - ב

בא לו בארוכה - חייב; בקצרה - פטור -- אמר **רבא**: קצרה
שאמרו, אפילו עקב בצד גודל, ואפילו כל היום כולו
גְּבעי **רבא**: שהיות, מהו שיצטרפו? ותיפשוט ליה מדידיה?! אהתם,
בדלא שהה!

גְּבעא מיניה **אביי מרבה**: בא לו בארוכה שיעור קצרה, מהו?
שיעור גמירי, וכי בא לו בארוכה שיעור קצרה פטור? או דלמא
דוקא גמירי - בארוכה חייב, בקצרה פטור? אמר ליה: לא נתנה
ארוכה להדחות אצלו! {מתקיף לה ר' **זירא**: אלא דקיימא לן:
טמא ששימש במיתה, היכי משכחת לה? אי דלא שהה, היכי עביד
עבודה? אי דשהה, בר כרת הוא! ~אי אמרת בשלמא, שיעורא
גמירי, משכחת לה דאניס נפשיה בקצרה, ועבד עבודה - (**יז,ב**)
אלא אי אמרת דוקא גמירי, היכי משכחת לה?! אמר **אביי**: מאי
קושיא?! משכחת לה כגון שבא בקצרה, והפך בצינורא, וכדרב
הונא, דאמר **רב הונא**: זר שהפך בצינורא חייב מיתה!

גופא: אמר **רב הונא**: זר שהפך בצינורא חייב מיתה - {היכי דמי?
אי דלא הפך לה לא מיעכלי, פשיטא! ואי דלא הפך בהו נמי
מיעכלי, מאי קא עביד?! אלא! צריכא דאי לא הפך בהו, מיעכלי
בתרתי שעי, והשתא, מיעכלי בחד שעתא - והא קמשמע לן דכל
קרובי עבודה, עבודה היא!

אמר ר' **אושעיא**: בעינא דאימא מילתא, ומסתפינא מחבריא:
הנכנס לבית המנוגע דרך אחוריו, ואפילו כולו חוץ מחוטמו,
טהור! דכתיב: (ויקרא יד) "והבא אל הבית" - דרך ביאה אסרה
תורה! ומסתפינא מחבריא: גְּנאי הכי, כולו נמי?! אמר **רבא**: כולו
לא גרע מכלים שבבית, דכתיב: (ויקרא יד) "ולא יטמא כל אשר
בבית"

תניא נמי הכי: גגין הללו, אין אוכלין שם קדשי קדשים, ואין
שוחטין שם קדשים קלים, וטמא שנכנס דרך גגין להיכל, פטור,

מחברת שבועות - ב

שנאמר: (ויקרא יב) "ואל המקדש לא תבא" דרך ביאה אסרה
תורה

זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה. ואיזו היא מצות
עשה שבנדה שחייבין עליה? היה משמש עם הטהורה, ואמרה לו:
"נטמאתי!", ופירש מיד - חייב, מפני שיציאתו הנאה לו כביאתו --
ג'היכא קאי, דקאמר "זו היא"? >התם קאי: אין חייבין על עשה
ועל לא תעשה שבמקדש, ואין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא
תעשה שבמקדש, אבל חייבין על עשה ועל לא תעשה שבנדה,
ומביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבנדה. וקאמר: זו
היא מצות עשה שבמקדש, שאין חייבין עליה. ואיזו היא מצות
עשה שבנדה שחייבין עליה? היה משמש עם הטהורה, ואמרה לו:
"נטמאתי!" - ופירש מיד, חייב, מפני שיציאתו הנאה לו כביאתו

איתמר: **אביי** אמר משמיה דר' **חייא בר רב**: חייב שתיים. וכן אמר
רבא אמר **רב שמואל בר שבא** אמר **רב הונא**: חייב שתיים - חדא
אכניסה, וחדא אפרישה {הוי בה **רבא**: במאי? ^ אילימא סמוך
לוסתה - ובמאן? ^ אילימא בתלמיד חכם - בשלמא אכניסה
ליחייב - קסבר: יכולני לבעול - אלא אפרישה, אמאי ליחייב?
מזיד הוא! (**יחא**) ^ ואי בעם הארץ, אידי ואידי "אכל שני זיתי
חלב" בהעלם אחד הוא! ^ ואלא בשאין סמוך לוסתה - ובמאן?
^ אילימא בתלמיד חכם - ולא חדא לא מיחייב! אכניסה אנוס,
אפרישה מזיד! ^ אי בעם הארץ - חדא הוא דמיחייב - אפרישה!
אדר אמר **רבא**: לעולם בסמוך לוסתה, ובתלמיד חכם, ותלמיד
חכם לזו ואין תלמיד חכם לזו!

אמר **רבא**: ותרוייהו תנינהו! כניסה תנינא, פרישה תנינא! -
פרישה תנינא, דקתני: היה משמש עם הטהורה, ואמרה לו:

מחברת שבועות - ב

"נטמאתי!", ופירש מיד, חייב! כניסה תנינא: נמצא על שלו, טמאין וחייבין בקרבן ~ מאי? לאו בסמוך לוסתה, ואכניסה! אמר ליה **רב אדא בר מתנא לרבא**: לעולם אימא לך: בשלא סמוך לוסתה, ואפרישה ~ וכי תימא: פרישה למה לי?! הא תנא ליה! - הא איצטריך לאשמועינן: נמצא על שלה, טמאים בספק, ופטורין מן הקרבן - ואידי דבעי מיתנא "נמצא על שלה", תנא נמי "נמצא על שלו"

אמר ליה **רבינא לרב אדא**: גמי מצית לאוקמה לההיא בשלא סמוך לוסתה, ואפרישה?! והא "נמצא" קתני, ו"נמצא" לבתר הכי משמע! ואי אפרישה, מעיקרא כי פריש ליה, מעיקרא הויא ליה ידיעה!

אמר ליה **רבא**: ציית מאי דקאמר רבך?! היכי מצית?! - דתניא עלה: זו היא מצות עשה שבנדה, שחייבין עליה - ואם איתא, מצות לא תעשה היא! אמר ליה: אי תניתא, חסר! ותני הכי: "זו היא מצות לא תעשה שבנדה שחייבין עליה. היה משמש עם הטהורה, ואמרה לו: "נטמאתי!", ופירש מיד, חייב - זו היא מצות עשה שבנדה שחייבין עליה"

אמר מר: פירש מיד, חייב - גהיכי עביד? אמר **רב הונא** משמיה **דרב**⁵: נועץ עשר צפרניו בקרקע עד שימות, וטוביה!

אמר **רבא**: זאת אומרת: המשמש מת בעריות פטור! דאי סלקא דעתך חייב - הכא, מאי טעמא פטור?! ;משום דאנוס הוא?! - אי אנוס הוא, כי פירש מיד נמי ניפטר - אנוס הוא! אמר ליה **אביי**: לעולם אימא לך: המשמש מת בעריות חייב, והכא, מאי טעמא פטור? משום דאנוס הוא! ~ והא דאמרת, כי פריש מיד אמאי חייב?! - שהיה לו לפרוש בהנאה מועטת, ופירש בהנאה מרובה! { אמר ליה **רבה בר חנן לאביי**: אם כן, מצינו ארוכה וקצרה בנדה,

מחברת שבועות - ב

(יחב) ואנן במקדש תנן! אלא משום דלא דמי! - ארוכה דהכא קצרה דהתם, וארוכה דהתם קצרה דהכא!

{מתקיף לה **רב הונא בריה דרב נתן**: ומי אמר אביי אנוס הוא, אלמא בשלא סמוך לוסתה קאמרינן?! והא אביי, דאמר חייב שתיים! - אלמא בסמוך לוסתה עסקינן! ככי איתמר דאביי, בעלמא איתמר!

בעא מיניה **רבי יונתן בן יוסי בן לקוניא מרבי שמעון בן יוסי בן לקוניא**: אזהרה לבועל נדה מנין מן התורה? שקל קלא, פתק ביה אזהרה לבועל נדה: (ויקרא יח) "ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב!" | אלא אזהרה למשמש עם הטהורה, ואמרה לו: "נטמאתי!", דלא ניפריש מיד, מנלן? אמר **חזקיה**: אמר קרא: (ויקרא טו) "ותהי נדתה עליו" - אפילו בשעת נדתה, תהא עליו! אשכחן עשה - לא תעשה מנלן? אמר **רב פפא**: אמר קרא: "לא תקרב" - "לא תקרב" נמי "לא תפרוש" הוא, דכתיב: (ישעיהו סה) "האומרים קרב אליך אל תגש בי כי קדשתיך"

תנו רבנן: (ויקרא טו) "והזרתם את בני ישראל מטומאתם" - אמר **רבי יאשיה**: מיכן אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן # ויכמה? אמר **רבה**: עונה

אמר ר' **יוחנן** משום **רבי שמעון בן יוחאי**: כל שאינו פורש מאשתו סמוך לוסתה, אפילו הויין לו בנים כבני אהרן, מתים! דכתיב: "והזרתם את בני ישראל מטומאתם ... והדוה בנדתה", וסמיד ליה: "אחרי מות"

אמר ר' **חייא בר אבא** אמר **רבי יוחנן**: כל הפורש מאשתו סמוך לוסתה, הויין לו בנים זכרים, דכתיב: (ויקרא יא) "להבדיל בין הטמא ובין הטהור", וסמיד ליה: "אשה כי תזריע וילדה זכר". **רבי**

מחברת שבועות - ב

יהושע בן לוי אמר: הויין לו בניס ראויין להוראה, דכתיב: (ויקרא י:יא) "להבדיל ... ולהורות"

אמר **רבי חייא בר אבא** אמר **רבי יוחנן**: כל המבדיל על היין במוצאי שבתות, הויין לו בניס זכרים, דכתיב: "להבדיל בין הקדש ובין החול", וכתוב התם: "להבדיל בין הטמא ובין הטהור", וסמך ליה: "אשה כי תזריע". **רבי יהושע בן לוי** אמר: בניס ראוי להוראה, דכתיב: "להבדיל ... ולהורות"

אמר **רבי בנימין בר יפת** אמר **רבי אלעזר**: כל המקדש את עצמו בשעת תשמיש, הויין לו בניס זכרים, שנאמר: (ויקרא יא) "והתקדשתם והייתם קדושים", וסמך ליה: "אשה כי תזריע"

רבי אליעזר אומר: "השרץ ... ונעלם ממנו" - על העלם שרץ חייב, ואינו חייב על העלם מקדש. **רבי עקיבא** אומר: "ונעלם ממנו והוא טמא" - על העלם טומאה חייב, ואינו חייב על העלם מקדש. **ר' ישמעאל** אומר: "ונעלם" "ונעלם" שתי פעמים - לחייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש -- גמאי בינייהו? אומר **חזקיה**: שרץ ונבלה איכא בינייהו! - ר' אליעזר סבר: בעינן עד דידע אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי; ורבי עקיבא סבר: לא בעינן עד דידע, דכיון דידע דאיטמא בעולם, לא צריך אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי

וכן אמר **עולא**: שרץ ונבלה איכא בינייהו. דעולא רמי דרבי אליעזר אדרבי אליעזר, ומשני: גמי אמר ר' אליעזר "בעינן עד דידע אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי"?! - ורמינהי: אמר **רבי אליעזר**: *גמה נפשך?! חלב אכל - חייב! נותר אכל - חייב! שבת חילל - חייב! יום הכפורים חילל - חייב! אשתו נדה בעל - חייב! אחותו בעל - חייב! *אמר לו **רבי יהושע**: הרי הוא אומר: (ויקרא ד) "או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה" - עד שיודע לך במה חטא! אמשני: התם "אשר חטא והביא" אמר רחמנא - חטא כל

מחברת שבועות - ב

שהוא - הכא, מכדי כתיב: (ויקרא ה) "בכל דבר טמא", "או
בנבלת שרץ טמא" למה לי?! - שמע מינה: בעינן עד דידע אי
בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי!

%ורבי עקיבא: איידי (יטא) דבעי למיכתב בהמה וחיה, לכדרבי,
כתיב נמי שרץ! כדתנא **דבי רבי ישמעאל**: כל פרשה שנאמרה
ונשנית, לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה

{ורבי אליעזר, האי "בה" מאי עביד ליה? <פרט למתעסק!

ורבי יוחנן אמר: משמעות דורשין איכא בינייהו! וכן אמר **רב**
ששת: משמעות דורשין איכא בינייהו. **דרב ששת** מחליף דרבי
אליעזר לרבי עקיבא, ודרבי עקיבא לרבי אליעזר ***

געא מיניה **רבא מרב נחמן**: העלם זה וזה בידו, מהו? <אמר ליה:
הרי העלם טומאה בידו, וחייב! {אדרבה! הרי העלם מקדש בידו,
ופטור! <אמר **רב אשי**: חזינן - אי מטומאה קא פריש, הרי העלם
טומאה בידו וחייב - אי ממקדש קא פריש, הרי העלם מקדש
בידו, ופטור! {אמר ליה **רבינא לרב אשי**: כלום פריש ממקדש אלא
משום טומאה! כלום פריש מטומאה אלא משום מקדש! אלא לא
שנא!

תנו רבנן: שני שבילין, אחד טמא ואחד טהור, והלך בראשון ולא
נכנס; בשני ונכנס - חייב! הלך בראשון ונכנס; הזה ושנה וטבל,
ואחר כך הלך בשני ונכנס - חייב! **ר' שמעון** פוטר. **ורבי שמעון בן**
יהודה פוטר בכולן משום **ר' שמעון**

בכולן -- (יטב) ;ואפילו בקמייתא?! - ממה נפשך?! טמא הוא!
<אמר **רבא**: הכא במאי עסקינן? כגון שהלך בראשון, ובשעה
שהלך בשני שכח שהלך בראשון, דהויא ליה מקצת ידיעה. ובהא

מחברת שבועות - ב

קא מיפלגי: תנא קמא סבר: אמרינן מקצת ידיעה ככל ידיעה,
ורבי שמעון סבר: לא אמרינן מקצת ידיעה ככל ידיעה
הלך בראשון ונכנס, הזה ושנה וטבל, חזר והלך בשני ונכנס -
חייב. **ורבי שמעון** פוטר -- {ואמאי חייב?! ספק ידיעה הוא! אמר
רבי יוחנן: כאן עשו ספק ידיעה כידיעה! <אורי^ש לקיש אמר: הא
מני? רבי ישמעאל היא, דאמר: לא בעינן ידיעה בתחלה!
{ורמי דרבי יוחנן אדרבי יוחנן, ורמי דריש לקיש אדריש לקיש.
דתניא: אכל ספק חלב ונודע, ספק חלב ונודע - **רבי** אומר: כשם
שמביא חטאת על כל אחד ואחד, כך מביא אשם תלוי על כל
אחד ואחד. **ר' שמעון בן יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון** אמרו
משום **רבי שמעון**: אינו מביא אלא אשם תלוי אחד, שנאמר:
(ויקרא ה) "על שגגתו אשר שגג" - התורה ריבתה שגגות הרבה
ואשם תלוי אחד ~ ואמר **ריש לקיש**: כאן שנה רבי ידיעות ספיקות
מתחלקות לחטאות. **ורבי יוחנן** אמר: כשם שידיעות ודאי בעלמא
מתחלקות לחטאות, כך ידיעות ספק מתחלקות לאשמות!
~ בשלמא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן לא קשיא - כאן עשו, ולא בכל
התורה כולה עשו - הכא הוא, דלא כתיבא ידיעה בהדיא,
מ"ונעלם" הוא דקא אתי - ולא בכל התורה כולה עשו, דכתיב:
(ויקרא ד) "או הודע אליו" - ידיעה מעלייתא בעינן!
~ אלא לריש לקיש, אדמוקים ליה כר' ישמעאל, נוקמה כרבי! אהא
קא משמע לן דרבי ישמעאל לא בעי ידיעה בתחלה {פשיטא דלא
בעי, מדלא מייתרי ליה קראי (ויקרא ה) "ונעלם", דמיחייב על
העלם מקדש כמהו דתימא? כי לית ליה, מקראי - אבל מגמרא,
אית ליה - קמשמע לן!